

ELŐSZÓ

Délkelet-Erdély története a hadtörténeti és kapcsolódó alap kutatás, forrásfeltárás nélkül nem megírható, ez egyaránt érvényes a gazdaság-, társadalom-, jog- és művelődéstörténetre. Kötetünk a *Határvidék 1762–1918* kiadványsorozat első darabja, több éve indított kutatóprogramunk néhány olyan eredményét teszi közzé, amely szélesebb közönség érdeklődésére számíthat.

Az előzmény, 2000. évi, a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány támogatta „Határvidék 1762–1918” Délkeleti Intézet-program során Cserey Zoltán *Háromszék katonáskodó társadalmá 1764-1849* cím alatt írt tanulmányt (megjelent *A székelység története a 17–19. században* c. kötetben – Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001); Rab Sándor a Székely Nemzeti Múzeum Könyvtárának katonai, egyházi és polgári tisztinévtár-anyagát inventarizálta; Zachar Péter Krisztián, Boér Laura és Boér Hunor a Bécsi Hadilevéltárbeli *Erdély folyóinak leírása...*, 1824–27 között összeállított térképelőkészítő jelentést tette közzé magyar fordításban az *Acta (Siculica)* – 2001 évkönyvben (budapesti munkájukat a Domus Hungarica Scientiae et Artium Alapítvány támogatta); ugyancsak Boér Laura magyarra fordította a kézdivásárhelyi 1849-es, a megszálló alakulatoktól származó, Albert Ernő feltárta orosz nyelvű dokumentumokat (I. Albert Ernő forrásközlése az *Acta (Siculica)* – 2000/1 kötetben); Papucs András a háromszéki erdőkitermelő iparvasutak történetének térképdokumentációját dolgozta fel a már említett *Acta (Siculica)* – 2001 évkönyvben; végül József Álmos dolgozata a korszakzáró I. világháború alulnézetét kínálta (*Levelek és egyéb írott emlékek az első világháborúból, Acta (Siculica)* – 2000/1).

A Demeter László (Barót, *Erdővidéki Lapok*) és Demeter Lajos (Sepsiszentgyörgyi Megyei Könyvtár) helytörténészek által most közölt anyagok a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány és a Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégium támogatásának köszönhetően állhattak össze, jelenhetnek meg, a Délkeleti Intézet „Székely határőrség” 2002 programja keretében. Első ismertetésükre az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2003. május 23–24-i gyergyószentmiklósi vándorgyűlésén került sor.

Kovachich Horváth Ignác 1848–1849-es huszártiszt Demeter László által sajtó alá rendezett, adnotált emlékiratának a német nyelvű szövegrészeit Boér Laura, a latin nyelvű szövegrészeket Györgypál Lajos, a francia nyelvű szövegrészeket Kádár Erzsébet fordította. A Demeter Lajos által feldolgozott Nagy Elek-iratanyag rossz latinságú latin idézeteit K. József, a német szövegeket Boér Laura ültette át magyarra (a latin szövegek egy részének természetesen van kanonizált magyar fordítása, de itt Nagy Elek olvasatát kellett érzékeltenünk). A program nem zárult le, további anyagok kiadásra való előkészítésén dolgozunk.

Itt köszönjük meg Budapest Főváros Levéltárának, hogy a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásának pénzügyi lebonyolítását elvállalta, budapesti kutatásainkat ezen túl is mindenben segítette. Külön köszönjük Á. Varga László főigazgató programunkat illető személyes, messzemenő gondoskodását.

